

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/130/115/94

KONSUMPCJA I AKTYWNOŚĆ KULTURALNA MŁODZIEŻY

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Zapoczątkowana przed blisko pięcioma laty transformacja systemu politycznego i społeczno-ekonomicznego spowodowała istotne zmiany, które wpłynęły także na postawy młodzieży wobec kultury. W sondażu *Młodzież '94* - kolejnym z cyklu badań nad młodzieżą ostatnich klas szkół ponadpodstawowych - zamieściliśmy kilka pytań dotyczących wybranych aspektów konsumpcji kulturalnej i aktywności w czasie wolnym¹.

Rozrywka, kultura, sport

Pierwsze z pytań dotyczyło sposobu spędzania czasu wolnego przez badaną młodzież.

Tabela 1

Napisz, ile mniej więcej razy od początku tego roku szkolnego byłeś(a):	w procentach					
	Ani razu	Jeden raz	Dwa-trzy razy	Cztery-sześć razy	Siedem-dziesięć razy	Więcej niż 10 razy
- na koncercie rockowym	79	9	8	2	1	1
- w kinie	38	18	28	11	4	1
- w teatrze	70	14	12	2	1	1
- w dyskotecce	24	7	14	15	11	29
- na prywatce	21	12	28	19	9	11
- w wesołym miasteczku	84	8	6	1	1	0
- na meczu piłki nożnej	72	7	8	5	3	5
- na innych zawodach sportowych	66	10	12	5	2	5
- w muzeum, na wystawie	67	17	11	3	1	1
- na koncercie muzyki poważnej	93	3	1	1	1	1
- na odczycie, prelekcji, spotkaniu z jakąś osobistością życia publicznego	75	14	9	1	0	1

Jak się okazuje, najpowszechniejszym sposobem spędzania czasu wolnego są **prywatki i dyskoteki**, w których od początku roku szkolnego przynajmniej raz brało udział (odpowiednio) 79% i 76% badanej młodzieży.

¹ Badanie "Młodzież '94" przeprowadzono w dniach 8-18 kwietnia '94 na 1260-osobowej reprezentatywnej próbie młodzieży ostatnich klas szkół ponadpodstawowych.

Zabawa w dyskotecę wskazywana jest najczęściej przez mieszkańców wsi (86%). Natomiast z im większego miasta pochodzą badani, tym mniejszy ich odsetek deklaruje tę formę rozrywki. W rezultacie tylko 63% młodzieży wielkomiejskiej było w dyskotecę od początku roku szkolnego. W dyskotekach nieco częściej bawią się dziewczęta (80%) niż chłopcy (73%) oraz uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (79%) niż licealiści (70%). Istotną zmienną różnicującą okazało się też wykształcenie rodziców i ich pozycja społeczno-zawodowa. Badani pochodzący z rodzin inteligenckich wybierają tę formę rozrywki wyraźnie rzadziej (59%) niż dzieci robotników niewykwalifikowanych (85%) i rolników (86%).

Nieco odmiennie rzecz się ma w przypadku prywatek, które są preferowane przez licealistów, młodzież z wielkich miast oraz badanych pochodzących z rodzin o wyższym poziomie wykształcenia rodziców, choć różnice nie są tu już tak znaczne, a jeśli chodzi o płeć praktycznie zanikają. Można też zauważyć, że uczestnictwo w dyskotekach jest znacznie częstsze niż w prywatkach.

Marginalną rolę spośród wymienionych w pytaniu rozrywek odgrywa wesołe miasteczko. Odwiedziło je zaledwie 16% respondentów, z tego połowa tylko jeden raz. Najwyraźniej 18-19-letniej młodzieży nie pociąga już tego rodzaju zabawa.

Uczęszczanie do instytucji kulturalnych i na imprezy artystyczne nie cieszy się wśród młodzieży zbyt dużą popularnością, skoro w ciągu siedmiu miesięcy roku szkolnego 70% respondentów nie było ani razu w teatrze, 67% - w muzeum lub na wystawie i aż 93% nie było na koncercie muzyki poważnej. Nawet koncerty rockowe, które - jak można by przypuszczać - winny skupiać licznych przedstawicieli młodego pokolenia, przyciągnęły zaledwie 21% badanych.

Jak wynika z wcześniej przeprowadzonych badań², nie oznacza to bynajmniej nikłego zainteresowania tym gatunkiem muzyki. Młodzież słucha bowiem rocka przede wszystkim z płyt, taśm i radia. Sytuacja ta jest przejawem ogólnej tendencji, obserwowanej już od kilkunastu lat, polegającej na stopniowej rezygnacji ze zbiorowych form kontaktów kulturalnych

² Mamy tu na myśli badania przeprowadzone przez GUS w 1990 r. na reprezentatywnej próbie mieszkańców Polski powyżej 15 roku życia oraz badanie zrealizowane w grudniu 1992 r. na zlecenie Polskiej Fundacji Dzieci i Młodzieży, na reprezentatywnej próbie osób w wieku od 5 do 20 lat.

na rzecz indywidualnych - za pośrednictwem środków masowego przekazu i tzw. mediów elektronicznych (gramofon, magnetofon, wideo)³.

Najbardziej chyba spektakularnym przykładem tego zjawiska jest uczęszczanie do kina. Wprawdzie - w porównaniu z teatrem czy muzeum - do kina chodzi średnio dwukrotnie więcej osób (62% badanych od początku roku szkolnego), jednak zważywszy, iż 18% było tam tylko raz, a 28% - dwa lub trzy razy, należy stwierdzić, że kino przestało już pełnić funkcję miejsca, w którym przynajmniej raz w tygodniu spędza się wolny czas, jak to było w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych. Konkurencję stanowi obecnie coraz bogatsza oferta filmowa telewizji i filmy rozpowszechniane na kasetach wideo.

Uczęszczaniu do wszelkiego rodzaju instytucji kulturalnych sprzyja mieszkanie w wielkim mieście, wysoki poziom wykształcenia rodziców, dobre warunki materialne, duże zainteresowanie polityką i określony typ szkoły, przy czym najaktywniejsi pod tym względem są licealiści, a najmniej aktywni - uczniowie zasadniczych szkół zawodowych.

Do powszechnych form spędzania czasu wolnego trudno zaliczyć uczęszczanie na mecze piłki nożnej i inne **zawody sportowe**. W tym przypadku transmisje telewizyjne stanowią także poważną konkurencję. Co ciekawe, wbrew potocznym odczuciom, mecze piłkarskie nie są wcale jedynymi imprezami sportowymi, przyciągającymi młodzież. Może o tym świadczyć fakt, iż na tego rodzaju meczach było 28% badanych, podczas gdy na zawodach innego typu - 34%.

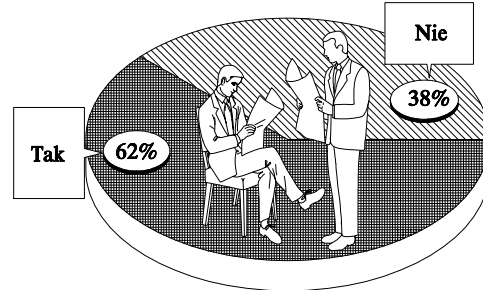
Kibice sportowi to przede wszystkim chłopcy, chociaż spośród ankietowanych dziewcząt 17% było na meczu piłkarskim, a 26% na innych zawodach (odpowiednie odsetki dla chłopców wynoszą 39 i 41). Pozostałe zmienne społeczno-demograficzne nie wpływają w sposób istotny na zróżnicowanie zainteresowań sportowych młodzieży. Niezbyt silna (lecz statystycznie istotna) zależność zaznaczyła się jedynie w odniesieniu do typu szkoły. Uczniowie liceów (także zawodowych) bywają na zawodach sportowych nieco rzadziej niż uczniowie techników i zasadniczych szkół zawodowych.

Czytelnictwo prasy

Większość badanej młodzieży regularnie czyta przynajmniej jedną gazetę codzienną lub czasopismo. Systematycznymi czytelnikami prasy częściej są dziewczęta (72%) niż chłopcy (52%). Natomiast za oczywisty można uznać fakt, iż osoby deklarujące zainteresowanie polityką regularnie czytają prasę częściej (77%) niż osoby nią nie zainteresowane.

³ Por. K. Kłosińska, M. Kłosiński, *Rozwój uczestnictwa i zainteresowań kulturalnych dzieci i młodzieży*, Uniwersytet Warszawski - Instytut Kultury, Warszawa 1993.

RYS. 1. CZY MASZ TAKI DZIENNIK, TYGODNIK LUB MIESIĘCZNIK, KTÓRY CZYTASZ REGULARNIE?

Wśród dzienników o zasięgu ogólnopolskim zdecydowanie największym powodzeniem cieszy się "Gazeta Wyborcza", która ma wyraźnie ukształtowany profil społeczno-demograficzny swoich czytelników. Są to w zdecydowanej większości uczniowie liceów ogólnokształcących (81%), w dalszej kolejności uczniowie techników (48%), liceów zawodowych (25%) i zasadniczych szkół zawodowych (9%), mieszkańcy dużych miast, wywodzący się z rodzin inteligentnych, osiągający bardzo dobre wyniki w nauce i - co ciekawe, choć niełatwe do wyjaśnienia - w większości nie uczestniczący w praktykach religijnych (57%) niż uczestniczący w nich raz w tygodniu (34%) lub częściej (27%). Ponadto "Gazeta Wyborcza" czytana jest częściej przez chłopców (46%) niż przez dziewczęta (29%).

Wśród dzienników regionalnych praktycznie bezkonkurencyjny okazał się "Dziennik Zachodni", który - w przeciwieństwie do "Gazety Wyborczej" - czytają głównie dziewczęta (44%, chłopcy - 24%), uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (71%), uczniowie osiągający przeciętne lub słabe wyniki w nauce i badani nie zainteresowani polityką.

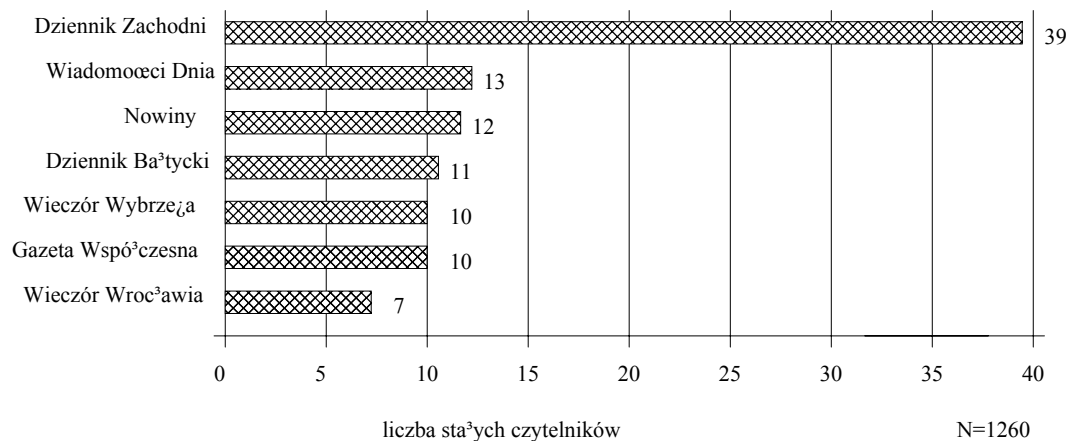
RYS. 2A. CZY MASZ TAKI DZIENNIK, KTÓRY CZYTASZ REGULARNIE? JEŚLI TAK, NAPISZ JAKI.

Dzienniki ogólnopolskie

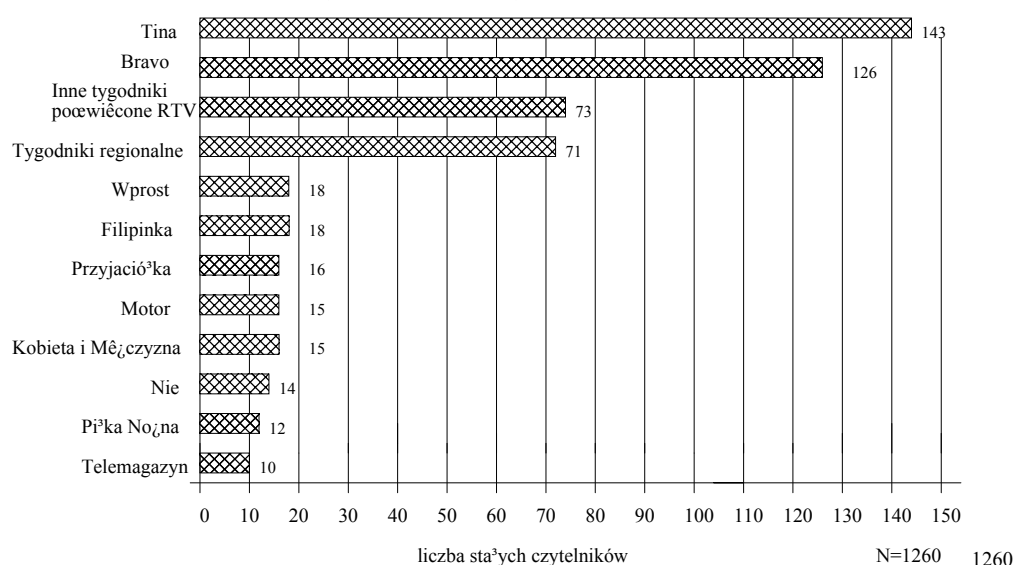
RYS. 2B. CZY MASZ TAKI DZIENNIK, KTÓRY CZYTASZ REGULARNIE? JEŚLI TAK, NAPISZ JAKI.

Dzienniki regionalne

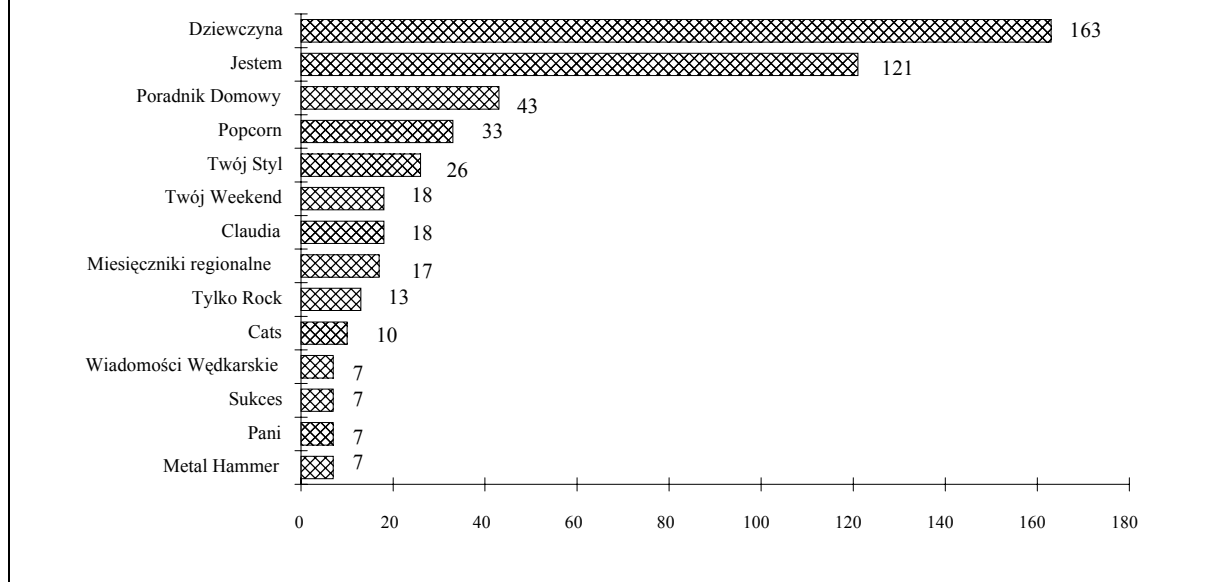

Znaczne rozproszenie wskazań zaobserwowano w przypadku czasopism. Badani wymienili ogółem 41 tytułów tygodników i dwutygodników oraz aż 73 tytuły miesięczników, co świadczy o znacznym zróżnicowaniu zainteresowań i chęci korzystania z bogatej oferty rynkowej.

RYS. 3. JAKI TYGODNIK (DWUTYGODNIK) CZYTASZ REGULARNIE?

RYS. 4. JAKI MIESIĘCZNIK CZYTASZ REGULARNIE?

Poszczególne czasopisma mają wyraźnie określony krąg odbiorców. Dwutygodnik "Tina" czytają prawie wyłącznie dziewczęta, najczęściej - uczennice liceów zawodowych. Z kolei dwutygodnik "Bravo" czytany jest częściej przez chłopców (51%), przede wszystkim uczniów szkół zawodowych.

Dziewczęta są też głównie czytelniczkami miesięczników "Jestem", "Poradnik Domowy" i (zgodnie z tytułem) "Dziewczyna", podczas gdy chłopcy preferują "Popcorn" i "Twój Styl", przy czym ten ostatni wybierany jest najczęściej przez młodzież wywodzącą się z rodzin inteligentnych. Wymienione wyżej miesięczniki częściej czytają uczniowie osiągający dobre lub bardzo dobre wyniki w nauce. Wyjątkiem jest "Dziewczyna", którą czytają częściej uczennice "dwójkowe" lub "trójkowe". Z kolei dwutygodnik "Bravo" czytany jest częściej przez chłopców (51%) - głównie uczniów zasadniczych szkół zawodowych - niż dziewczęta (26%).

Interesujące jest porównanie danych tegorocznych z wynikami badań przeprowadzonych w latach 1991⁴ i 1992⁵, a dotyczących najczęściej czytanych czasopism.

Tabela 2 w procentach

Najczęściej czytane czasopisma według badań z lat 1991, 1992 i 1994					
CBOS - 1991 N=1233		Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży 1992 N=1500		CBOS - 1994 N=1260	
tytuł	czytelnicy	tytuł	czytelnicy	tytuł	czytelnicy
Jestem	15	Bravo	15	Dziewczyna	13
Skandale	6	Dziewczyna	10	Tina	11
Kobieta i Mężczyzna	5	Popcorn	9	Bravo	10
Popcorn	5	Jestem	6	Jestem	10
Przyjaciółka	4	Tina	4	Poradnik Domowy	3
Filipinka	4	Filipinka	3	Popcorn	3
Nie	4	Skandale	3	Twój Styl	2

Jak widać, czołówka ulubionych czasopism ulega dość szybkim zmianom. Miesięcznik o profilu poradniczym "Jestem", zajmujący jeszcze w 1991 roku pierwsze miejsce, został zastąpiony w rok później przez "Bravo", a następnie - "Dziewczynę", choć nadal utrzymuje się w grupie czasopism chętnie czytanych przez młodzież. Spadła popularność miesięcznika "Popcorn" poświęconego muzyce rockowej. Dość odległe miejsca zajmują też - popularne do niedawna - "Filipinka", "Przyjaciółka", "Kobieta i Mężczyzna", "Nie" (wszystkie po 1%).

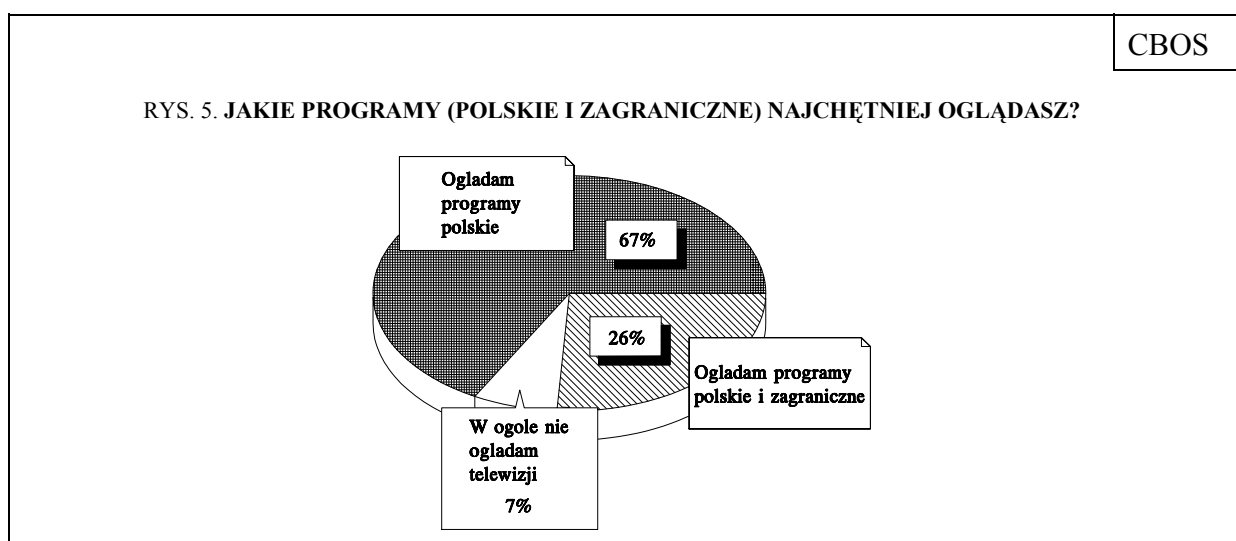
Pojedyncze wskazania otrzymały m.in. "Kobieta i Życie", "Panorama", "Polityka", "Przekrój", a także nowa wersja tygodnika "Skandale" - "Nowe Skandale. Bez osłonek", który po początkowym błyskotliwym sukcesie praktycznie przestał się liczyć na młodzieżowym rynku wydawniczym.

⁴ Badanie *Młodzież '91*, 17-30 kwietnia '91, reprezentatywna próba młodzieży ostatnich klas szkół ponadpodstawowych (N=1233) oraz *Plany, dążenia życiowe i zainteresowania młodzieży*, komunikat CBOS, '91.

⁵ Kłosiński M., *Czas wolny*, w: *Sytuacja dzieci i młodzieży w Polsce*, Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży, Warszawa 1993.

Telewizja

Telewizja jest przez młodzież prawie powszechnie oglądana (93%). Siedmioprocentowy wskaźnik telewizyjnych abstynentów należy uznać za jeden z najwyższych, jakie uzyskano w badaniach przeprowadzonych w ostatnich latach⁶. Jest on wyższy wśród licealistów, młodzieży wielkomińskiej (w obu przypadkach 11% nie ogląda telewizji) oraz wśród osób nie interesujących się polityką (10%), przy zerowym odsetku, jeśli chodzi o osoby deklarujące duże zainteresowanie polityką.

Wyłącznie polską telewizję⁷ ogląda dwie trzecie badanej młodzieży, jednak nieco więcej niż co czwarty z respondentów ogląda także telewizję zagraniczną, co zapewne dość wiernie odzwierciedla poziom upowszechnienia się anten satelitarnych i telewizji kablowej w Polsce. Telewizję zagraniczną oglądają ponad dwukrotnie częściej mieszkańcy wielkich miast (37%) niż wsi (16%). Co ciekawe, warunki materialne okazały się zmienną w stosunkowo niewielkim stopniu różnicującą oglądanie zagranicznych stacji telewizyjnych (ogląda je 21% oceniających swoje warunki materialne jako złe i 30% postrzegających swoją sytuację materialną jako dobrą i bardzo dobrą).

⁶ W cytowanym już badaniu GUS z roku 1990 wskaźnik oglądalności w grupie młodzieży 15-18-letniej wynosił 100%, w grupie wiekowej 19-24 lata zaś - 99,8% (por. przyp. 2), natomiast w badaniu przeprowadzonym na zlecenie Polskiej Fundacji Dzieci i Młodzieży (por. przyp. 2 i 4) z grudnia '92 w grupie wiekowej 15-20 lat - 98,2%.

⁷ Przez "programy polskiej telewizji" rozumiemy wszystkie programy z polską wersją językową, nadawane w ogólnopolskiej telewizji publicznej, telewizjach lokalnych, stacjach TV Polonia, Pol-Sat, a także przez polskie stacje "pirackie", takie jak Polonia 1 czy Top Canal oraz sieci kablowe, np. ATV.

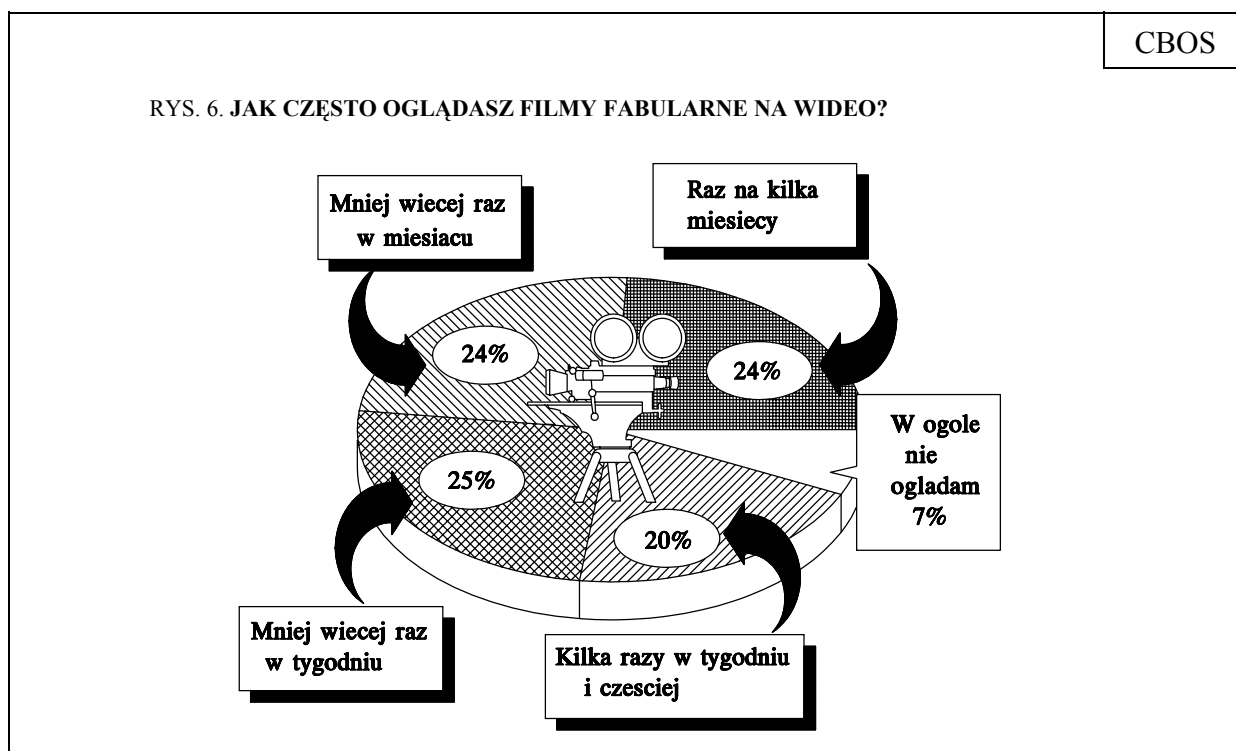
Największym powodzeniem wśród zagranicznych stacji telewizyjnych cieszy się MTV (22%), znacznie mniej zwolenników mają kolejne w rankingu popularności stacje: EUROSPORT (7%), RTL (4%), SAT 1 (2%), DSF (2%). Pozostałe stacje (wskazano ich ponad 31) były wymieniane sporadycznie. Interpretując powyższe dane, jako ściśle odzwierciedlające zainteresowania odbiorców, należy zachować pewną ostrożność. Nie wiadomo bowiem, w jakim stopniu wybór poszczególnych stacji zdeterminowany jest ich dostępnością dla danego typu anteny satelitarnej czy konkretnej sieci telewizji kablowej.

		CBOS
Najczęściej oglądane programy telewizyjne:		
- filmy fabularne		33%
- programy młodzieżowe		20%
w tym:		
<i>Luz</i>		12%
<i>Lalamido</i>		3%
<i>Róbta co chceta</i>		2%
- programy rozrywkowe		16%
- dzienniki, programy informacyjne		15%
- <i>Randka w ciemno</i>		9%
- programy sportowe		9%
- teleturnieje		9%
- programy satyryczne, kabaretowe		8%
- programy muzyczne (rockowe)		7%
- programy publicystyczne		6%
- programy historyczne (np. <i>Sensacje XX w.</i>)		4%
- programy przyrodnicze		4%
- programy dziecięce (np. <i>Wieczorynka, Tik-Tak</i>)		3%
- programy popularnonaukowe		3%
- programy motoryzacyjne		3%
- reportaże		3%
- <i>Telewizja Edukacyjna</i>		2%
- <i>Teatr Telewizji</i>		2%
W wykazie najczęściej oglądanych programów obok tytułu lub rodzaju programu podano odsetek wskazań.		

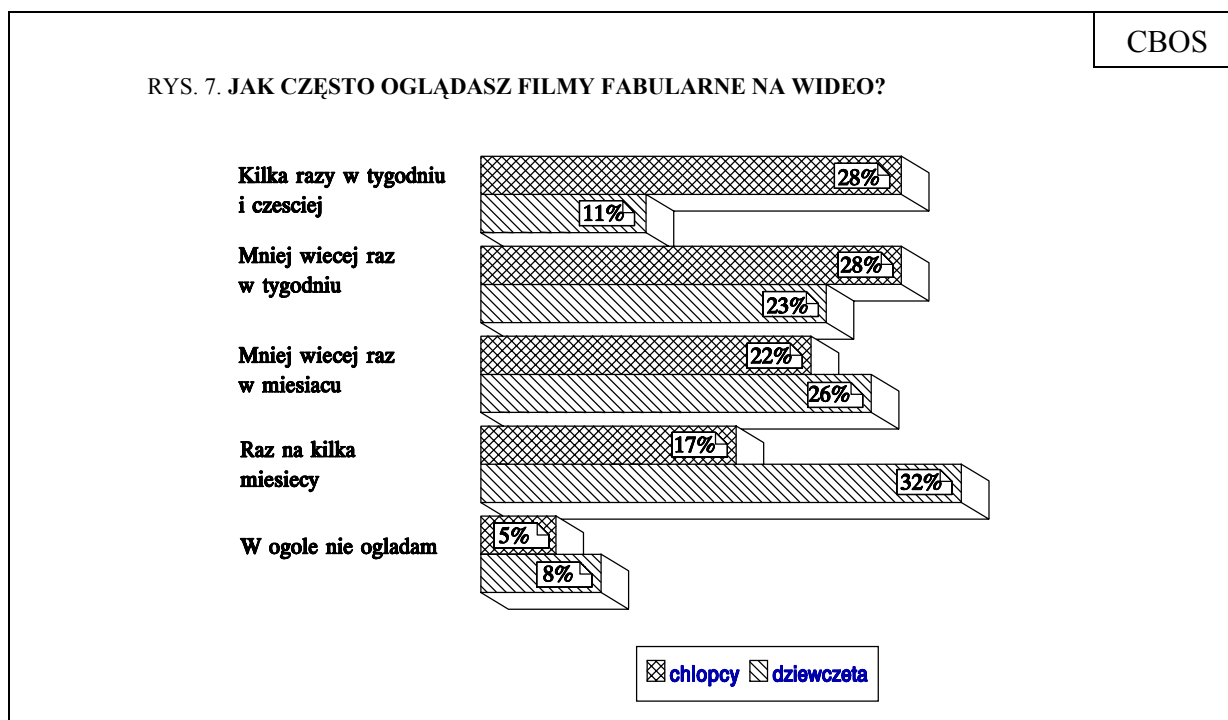
Najchętniej oglądane programy polskie to filmy fabularne i programy młodzieżowe, pozostałe, takie jak: filmy dokumentalne, lekcje języków obcych, magazyny kobiece, programy krajoznawcze, podróżnicze, literackie, plastyczne, medyczne, rolnicze, polityczne, społeczne, religijne, filmy rysunkowe, reklamy, wybierane były przez mniej niż 1% respondentów. Tylko 2% badanych przyznało, że nie ma ulubionych programów i ogląda wszystko "jak leci".

Wideo

Oglądanie filmów nagranych na kasetach wideo jest popularne wśród młodych ludzi. Prawie połowa młodzieży ogląda je regularnie, w tym 20% bardzo często (kilka razy w tygodniu lub częściej). Wynika stąd, że wideo w znacznym stopniu uzupełnia repertuar filmowy, oferowany nie tylko przez telewizję, lecz także kino. Można powiedzieć, że wideo i telewizja wypełniają dzień powszedni młodego konsumenta kultury, podczas gdy oglądanie filmów na seansach kinowych należałoby już - w świetle uzyskanych danych - uznać za raczej "odświętny" rodzaj konsumpcji.

Zainteresowanie oglądaniem filmów nagranych na kasetach wideo jest silnie uzależnione od płci odbiorców.

Chłopcy oglądają filmy fabularne na wideo znacząco częściej niż dziewczęta. Tylko raz na kilka miesięcy ogląda 22% chłopców i aż 40% dziewcząt. Różnica ta zyskuje na ostrości w przypadku oglądania częstego i systematycznego (raz w tygodniu i częściej). Tak często filmy na wideo ogląda 57% chłopców i 34% dziewcząt.

Intensywność oglądania filmów na wideo różnicuje także typ szkoły, do której uczęszcza młodzież. Najrzadziej oglądają je licealiści, najczęściej - uczniowie zasadniczych szkół zawodowych. Ponadto do cech sprzyjających częstemu oglądaniu filmów nagranych na kasetach video należą: dobre i bardzo dobre warunki materialne, brak zainteresowania polityką i niewielkie sukcesy w nauce szkolnej.

Próby własnej ekspresji artystycznej

Aktywność artystyczna (ekspresja twórcza lub odtwórcza) dzieci i młodzieży jest tym rodzajem działania, którego znaczenia dla rozwoju osobniczego nie sposób przecenić. Wzorce

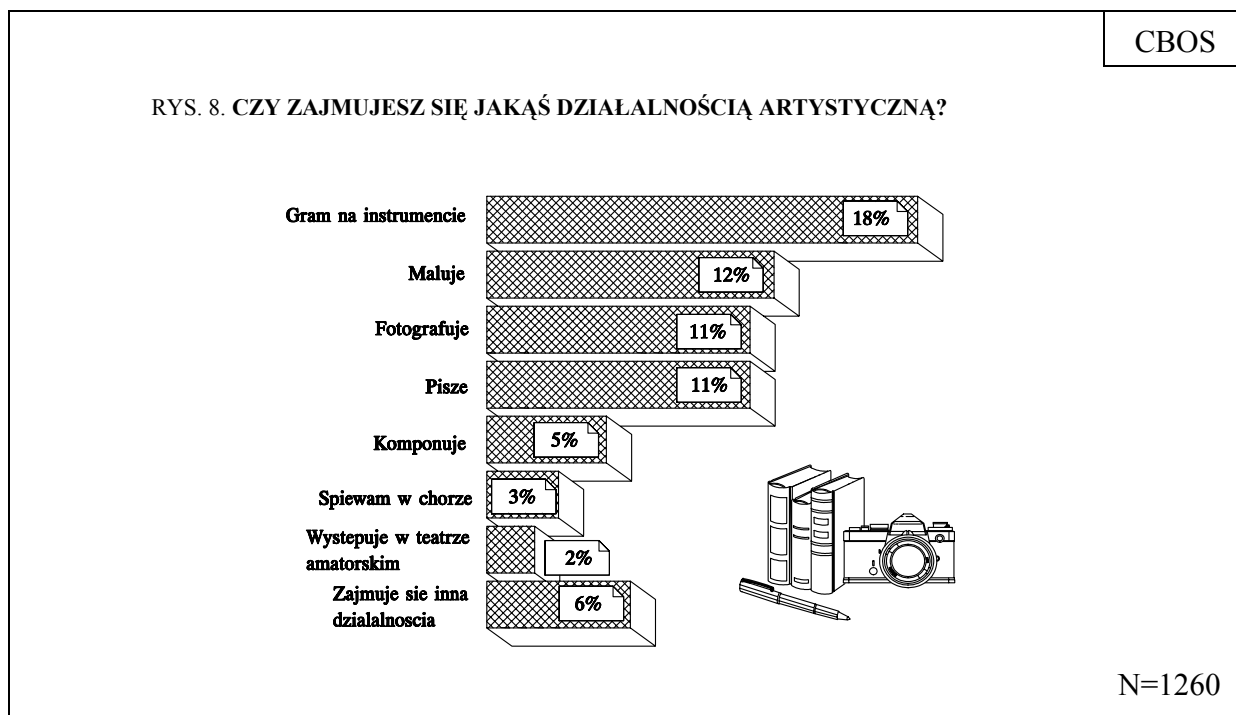
zachowań ukształtowane w dzieciństwie i młodości wyznaczają bowiem późniejszą postawę wobec kultury.

Przekonanie o potrzebie aktywnego, a nie jedynie biernego udziału w kulturze znajduje wyraz w programach wychowania estetycznego placówek oświatowych, artystycznych i instytucji upowszechniania kultury.

Jak zatem przedstawia się uczestnictwo badanej młodzieży w pozalekcyjnych zajęciach artystycznych (nauka gry na instrumencie, taniec, plastyka itp.), organizowanych w szkole lub poza szkołą? Okazuje się, że w tego rodzaju zajęciach uczestniczy co piąty uczeń kończący szkołę ponadpodstawową (21%), dziewczęta (27%) wyraźnie przeważają nad chłopcami (16%).

Typ szkoły różnicuje aktywność artystyczną młodzieży. Najaktywniejsi są licealiści (31%), następnie uczniowie liceów zawodowych i techników, najbardziej bierni zaś - uczniowie zasadniczych szkół zawodowych (16%).

Udziałowi młodzieży w zorganizowanych zajęciach artystycznych sprzyjają ponadto: dobre i bardzo dobre warunki materialne, wyższe wykształcenie rodziców i wyższy status społeczno-zawodowy ojca, duże zainteresowanie polityką, dobre postępy w nauce, zamieszkiwanie w mieście średniej wielkości oraz intensywny udział w praktykach religijnych. Tak więc młodzież z rodzin zamożnych, o wyższym statusie społeczno-zawodowym ma większe szanse na bardziej wszechstronny rozwój własnych zainteresowań i uzdolnień.

Jak widać, odsetki osób zajmujących się czynnym uprawianiem poszczególnych dziedzin sztuki są niewielkie. Najbardziej popularne to: gra na instrumencie muzycznym, malarstwo, fotografika i literatura. Różne formy działalności muzycznej (gra na instrumencie, własne próby kompozytorskie, śpiewanie w chórze) zdecydowanie dominują (łącznie 26%) nad innymi formami aktywności twórczej. Wszelka inna ekspresja artystyczna, w tym także występy w teatrach amatorskich, anagazuje nielicznych uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych.

Dane te potwierdzają tezę - znaną z wcześniejszych badań - że w miarę dorastania zanika aktywność plastyczna (uprawiana przez ok. 60% dzieci w wieku 5-10 lat i ok. 40% dzieci w wieku 11-14 lat)⁸.

Analizując związek cech społeczno-demograficznych respondentów z podejmowanymi przez nich działaniami o charakterze artystycznym można stwierdzić, że najistotniejsze są: typ szkoły, status społeczno-zawodowy i materialny rodziny, miejsce zamieszkania, udział w praktykach religijnych, stopień zainteresowania polityką oraz postępy w nauce. Zajmowaniu się działalnością artystyczną sprzyja: fakt bycia uczniem liceum ogólnokształcącego, wyższe wykształcenie rodziców i związana z tym pozycja społeczno-zawodowa, dobre warunki materialne rodziny, zamieszkiwanie w mieście średniej wielkości, duże zainteresowanie polityką, częsty udział w praktykach religijnych oraz dobre wyniki w nauce.

Od tej ogólnej reguły istnieją wyjątki związane z konkretnym rodzajem uprawianej aktywności artystycznej (komponowanie nie zależy od typu szkoły, częściej wykonują tę działalność osoby w ogóle nie uczestniczące w praktykach religijnych; do chórów należą przede wszystkim dzieci robotników).

Mimo iż w instytucjonalnych formach zajęć artystycznych prawie dwukrotnie częściej uczestniczą dziewczęta, to jednak czynne zajmowanie się muzyką pozostaje wyraźnie domeną chłopców. Czterokrotnie więcej chłopców niż dziewcząt komponuje i o jedną trzecią więcej gra na instrumentach muzycznych.

⁸ K. Kłosińska, M. Kłosiński, *op. cit.*

Podsumowanie

◆ Najczęstszym sposobem spędzania czasu wolnego przez młodzież jest zabawa na prywatkach (preferują je badani z rodzin inteligenckich i środowisk wielkomiejskich) oraz dyskotekach (wybiera je przeważnie młodzież pochodzenia robotniczego oraz mieszkańcy wsi).

◆ Uczęszczanie do instytucji kulturalnych i na imprezy artystyczne jest znacznie rzadsze (jeden lub kilka razy w ciągu roku). Najliczniej odwiedzaną placówką kulturalną pozostaje wciąż kino (młodzież bywa tam z reguły raz w miesiącu, a częściej ogranicza się do jednego seansu w ciągu dwóch lub trzech miesięcy). Do teatru, muzeum, a zwłaszcza filharmonii (sal koncertowych) uczęszcza niewielka część młodzieży - przeważnie licealiści, osoby z rodzin inteligenckich, uczący się w wielkich miastach. Nieliczni chodzą na koncerty rockowe i imprezy sportowe. Wyniki te potwierdzają, obserwowaną od przynajmniej kilkunastu lat, ogólną niechęć młodzieży do zbiorowych (instytucjonalnych) form uczestnictwa w kulturze.

◆ Dominującą formą konsumpcji kulturalnej pozostaje w dalszym ciągu oglądanie filmów fabularnych w telewizji i na wideo. W telewizji (poza filmami) dużą popularnością cieszą się programy młodzieżowe (zwłaszcza *Luz i Lalamido*) oraz programy rozrywkowe i informacyjne (dzienniki). Dwie trzecie badanych ogląda wyłącznie telewizję polską, natomiast co czwarty - oprócz stacji polskich także zagraniczne, z których najpopularniejszymi okazały się MTV, EUROSPORT i RTL.

◆ Blisko dwie trzecie respondentów (62%) to stali czytelnicy prasy. Wśród dzienników ogólnopolskich zdecydowanie największą poczytnością cieszy się "Gazeta Wyborcza", a wśród regionalnych - "Dziennik Zachodni". Najchętniej czytanymi czasopismami są: "Dziewczyna", "Tina", "Bravo" i "Jestem", które od dwóch lat utrzymują się w czołówce preferowanych tytułów, niektóre z nich (zwłaszcza "Tina") czytane są głównie przez dziewczęta.

◆Niewielka część młodzieży próbuje czynnie uprawiać różne dziedziny sztuki. Największy odsetek badanych aktywnie zajmuje się muzyką, zwłaszcza grą na instrumencie muzycznym (18%), rzadziej komponowaniem i śpiewaniem w chórze. Przeciętnie co piąty ankietowany (częściej licealiści niż uczniowie zasadniczych szkół zawodowych i częściej dziewczęta niż chłopcy) uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych o charakterze artystycznym.

◆Wyniki badania *Młodzież '94* - w części będącej przedmiotem niniejszego komunikatu - rozpatrywane w zależności od podstawowych zmiennych społeczno-demograficznych, takich jak: typ szkoły, miejsce zamieszkania, wykształcenie rodziców, status społeczno-zawodowy ojca, warunki materialne rodziny, wskazują na istnienie dwóch zespołów wzajemnie ze sobą powiązanych cech, które sprzyjają wysokiemu bądź niskiemu poziomowi aktywności kulturalnej uczniów ostatnich klas szkół ponadpodstawowych.

Czynnikami sprzyjającymi są: zamieszkiwanie w wielkim mieście, uczęszczanie do liceum ogólnokształcącego, dobre warunki materialne, wysoki poziom wykształcenia rodziców, wysoki status społeczno-zawodowy ojca.

Czynnikami niesprzyjającymi są: zamieszkiwanie na wsi lub w małym mieście, uczęszczanie do zasadniczej szkoły zawodowej, złe warunki materialne, niski poziom wykształcenia rodziców, niski status społeczno-zawodowy ojca.